

Handläggare: Christina Höglom
Telefon: 508 25 606

Till
Socialtjänst- och
arbetsmarknadsnämnden

Sprututbyte - vad händer? Lägesbeskrivning av det pågående arbetet avseende sprututbyte

Svar på skrivelse från Karin Rågsjö (v), Abdo Goriya (s) och Stefan Nilsson (mp)
(1 bilaga)

Förslag till beslut

Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden godkänner tjänsteutlåtandet som svar på skrivelsen

Eddie Friberg

Fredrik Jurdell

Sammanfattning

Karin Rågsjö (v), Abdo Goriya (s) och Stefan Nilsson (mp) har begärt att det för socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden presenteras en lägesbeskrivning av den pågående utredningen om sprututbyte som genomförs på uppdrag av Stockholms läns landsting, Kommunförbundet Stockholms län och Stockholms stad. Utredningsarbetet som innehåller två olika delar, av vilka Stockholms stad huvudsakligen deltar i en, pågår och en slutrapport kommer att presenteras i november 2009.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av staben för utredning och projekt inom avdelningen för stadsövergripande sociala frågor.

Bakgrund

Karin Rågsjö (v), Abdo Goriya (s) och Stefan Nilsson (mp) har begärt att det för socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden presenteras en lägesbeskrivning av den pågående utredningen om sprututbyte som genomförs på uppdrag av Stockholms läns landsting, Kommunförbundet Stockholms län och Stockholms stad.

Förvaltningens redogörelse

Utredningens uppdrag

Stockholms läns landstingsfullmäktige har fattat beslut om att uppdra åt hälso- och sjukvårdsnämnden att med berörda aktörer, bl a Stockholms stad, genomföra en bred narkotikapolitisk utredning för att få en mer sammanhållen, effektiv och evidensbaserad strategi mot narkotikaberoendet och dess konsekvenser.

Utredningen omfattar även smittspridningsproblematiken och sprutbytesprogram.

Stockholms stads kommunfullmäktige beslutade den 18 oktober 2007 att staden, i enlighet med socialtjänstnämndens beslut den 20 september 2007, ska initiera en med Stockholms läns landsting gemensam utredning inför ett kommande ställningstagande i frågan om införandet av ett sprutbytesprogram.

Kommunförbundet Stockholms län, KSL, har beslutat att delta i den del i utredningsarbetet som rör ett eventuellt införande av sprutbytesverksamhet i Stockholm.

Utredningens syfte och frågeställningar

Syftet med utredningen är att ta fram underlag för belysning av frågan om sprutbyten som en smittskyddsåtgärd samt en analys av vilka andra åtgärder som är effektiva för att begränsa smittspridning.

De frågor som omfattas av utredningen är följande:

Del 1 – Samliga parter deltar i detta arbete

- En förutsättningslös granskning av sprutbytesprogram
- En bred översyn av genomförda sprutbytesprogram, såväl nationellt som internationellt, där särskilt intresse riktas mot försök som genomförts i områden med många beröringspunkter med Stockholm, framförallt Oslo, Köpenhamn, Helsingfors och Malmö.

- En granskning av relaterad forskning, exempelvis vilka riskgrupper som kan identifieras och hur dessa utvecklas med avseende både på narkotikamissbruk och på smittspridning. Frågor som belyses är exempelvis om det föreligger några risker i samband med sprututbytesprojekten samt vilka mer generella narkotikapolitiska effekter som sprututbytesprogrammen har.
- En analys av konsekvenserna för verksamhet, organisation mm vid en eventuell tillämpning av socialstyrelsens föreskrifter för sprutbyten.
- En analys av konsekvenserna av om vissa men inte alla kommuner i Stockholms län beslutar sig för att genomföra sprutbytesprogram.

Del 2- Landstingsuppdrag

Del 2 av utredningen berör i huvudsak landstinget och omfattar följande uppdrag.

- En genomgång av och utvärdering av alternativa strategier som har samma syfte som sprutbytesprogram men andra metoder för att uppnå målen.
- En granskning av relaterad forskning, exempelvis vilka riskgrupper som kan identifieras och hur dessa utvecklas, med avseende både på narkotikamissbruk och på smittspridning. Frågor som belyses är exempelvis hur smittspridning sker bland narkotikamissbrukare och inom andra grupper, vilka strategier för smittskydd som kan identifieras och vilka som är verksamma samt vilka metoder som är effektiva, speciellt för unga riskgrupper

Utredningsarbetets genomförande

Utredningsarbetet startade med ett inledande seminarium den 16 maj 2008.

Därefter utarbetades en utredningsplan, en projektorganisation fastställdes och styrgrupp bildades.

Projektorganisationen består av:

- *Styrgrupp* med ledande tjänstemän från uppdragsgivarna: Conny Gabrielsson och Maria Andersson från SLL, Ulrika Wallin och Karin Jacobsen från KSL samt Tina Heinsoo och Christina Höglblom från Stockholms stad
- *Utredningsgrupp* med Stefan Rudholm som projektledare tillsammans med Michael Arthursson, Anna Hedlin samt Lars-Bertil Arvidsson och Göran Stenberg. Vid behov medverkar även tjänstemän från SLL, KSL och Stockholms stad.

- Förankring och avstämning med experter och forskare. Medverkan av/kontakter med SoS och SBU
- Förankring hos andra kommuner, myndigheter, organisationer – *referensgrupp* och/eller *särskilda avstämningar*
- *Avstämning* med berörda landstingsråd, borgarråd och förtroendevalda i KSL sker vid behov efter beslut av styrgruppen

Hittills under utredningstiden har bl.a. en inventering gjorts av utvärderingar och studier av sprutbytesprogram. Utredningsgruppen har genomfört djupintervjuer med bl.a. forskare inom smittspridning, sprutbyte och narkotikaprevention, ansvariga för smittspridningsfrågor i Stockholm och andra städer, representanter för nationella myndigheter inklusive expertgruppen för narkotika i arbetet med Socialstyrelsens nationella riktlinjer, SLL, KSL och Stockholms stad, socialchefer/missbrukschefer i ett antal kommuner i länet, representanter för brukar- och frivilligorganisationer samt representanter för beroendevård, polis och kriminalvård. En kartläggning av sprutbytesprogram i andra städer har genomförts. Förvaltningens representanter i utredningen har under våren 2009 deltagit i studiebesök i sprututbytesverksamheter i Helsingfors, Oslo och Köpenhamn.

Styrgruppen har träffats regelbundet sedan hösten 2008. Möten med ansvariga politiker har genomförts där utredningsläget presenterats. Utredningen har genomfört ett expertseminarium i syfte att få en bred kunskapsbas för att beskriva såväl missbruksläget som smittspridningsproblematiken.

Brukarperspektivet beaktas genom intervjuer och dialog med frivillig- och klientorganisationer. Utredningsgruppen har även deltagit i Brukarföreningens seminarium om *Harm Reduction* den 16 juni 2009.

Det aktuella läget i utredningen är att analys- och förankringsarbetet fortsätter, genom rapportskrivande samt förankringsarbete med berörda aktörer. En slutrapport i form av ett samlat förslag från utredningsarbetet beräknas att presenteras i november 2009.